FRAMTIDSSCENARIER

ETT NYHETSBREV FRÅN FUTUREWISE

— APRIL 2020 —

FUTUREWISE

FRAMTIDEN FÖR CORONA

Scenarier har – precis som science fiction – förklaringsanspråk, men inte sanningsanspråk. (Flickr CC: aruch Patumtaewapibal)

Nyttan med omvärldsanalys är inte konstant. Ibland rullar affärerna på och allt är ”business as usual”. Vanligen är behovet av omvärldsanalys då mindre. Men ibland är det större förändringar på gång. Kanske är det ett större paradigmskifte inom en viss bransch eller så har omvärlden snudd på omärkligt glidit iväg åt ett annat håll än den egna verksamheten. Och så ibland kan det ske en större omvälvande omvärldshändelse som får hela spelplanen att ritas om. Där står vi i dagsläget med coronaviruset och dess konsekvenser.

Många söker med ljus och lykta efter svaren på hur framtiden kan komma att te sig. Vi är just nu inne i en större omställning där vi sannolikt kommer att tala om tiden före respektive tiden efter corona. Gamla strukturer och maktpositioner håller för närvarande på att brytas ner, medan de nya ännu inte hunnit bli synliga. Många branscher präglas av spänningar där vissa har stora konvulsioner för att överleva, medan andra vädrar morgonluft då nya öppningar uppstår. Många organisationer måste nu fatta modiga beslut på relativt lösa grunder. Riskerna kan vara betydande, men också möjligheterna för den som satsar rätt.

En metod som kan vara lämplig i turbulenta tider när utgången är oviss är *scenarioanalys*. Till skillnad från trendanalys som fokuserar på vilka de centrala omvärldsförändringarna är för stunden (och förstås vilka konsekvenser de kan få), så handlar scenarioanalys om att skapa olika tänkbara framtidsbilder. I detta nyhetsbrev går vi inte igenom metodiken bakom, utan väljer istället att presentera två framtidsscenarier baserat på hur corona-krisen kan utvecklas på ett års sikt.

SCENARIO 1: MÖRKA MOLN ÖVER LJUS JOBBMARKNAD

Det nya livet på distans inbegriper även aerobics-passen. (Flickr CC: thinqfitness)

Från ett politiskt håll är hanteringen av corona-krisen ett vågspel. Om man satsar för lite på skyddsåtgärder och vård kommer befolkningen att döma beslutsfattarna hårt. Om man däremot satsar för mycket riskerar Sveriges ekonomi att brutalt belastas under lång tid framåt. Det får inte ske – hjulen måste fortsätta rulla. Vid internationella jämförelser tycks Sverige – trots sina 20 000 dödsfall – under våren 2020 ligga rätt bra till i sina försök att stoppa smittspridningen. Man bestämmer därför att försöka normalisera tillvaron igen.

Människor strömmar tillbaka till skolor och arbeten för att ta vid där de lämnade. Stora satsningar har skett för att hålla Sveriges företag på fötter och det tycks ha lyckats. De verksamheter som har stått stilla eller gått på sparlåga rullar igång igen och mycket av produktionen återgår till det normala. Distansarbete har dock verkligen fått sitt genomslag då många upplever att fördelarna ofta överväger. Terapi och aerobicspass via videolänk har blivit något självklart. Påpassliga designers tillverkar kläd- och skyddsmaskkollektioner som ska göra corana-skyddet modemässigt korrekt.

Större folksamlingar är åter tillåtna. Detta innebär en återhämtning – förvisso långsam – för branscher som restaurang, hotell och fysisk detaljhandel. Det finns ett uppdämt behov av att komma ut och näringar som teater, bio och djurparker får ett välkommet uppsving. Äldre rekommenderas dock fortfarande att hålla sig inne vilket kraftigt begränsar deras livskvalitet.

Regeringen har fått erkännande för att till skillnad från många andra länder ha lyckats hålla landets ekonomi på fötter. Trots det har deras arbete svärtats ner av debatten om *triage* – nöd-

Mörka moln på himlen – coronan kan när som helst slå till igen. (Flickr CC: Jeremy Brooks).

vändigheten att behöva sålla och prioritera bland patienter. Hundratals äldre har helt enkelt inte fått adekvat vård utan att lämnats att dö i sina hem eller i britsar i korridorer. Media har förstås slagit upp detta stort. Särskilt besvärande blev detta då två äldre ministrar i regeringen fick förtur i patientkön då deras arbete bedömdes särdeles viktigt för Sverige. Många hävdar att de pengar som gick till företagsstöd istället skulle ha gått till sjukvården.

Internationellt har corona medfört stora lidanden framför allt i de fattigare delarna i världen. Till skillnad från många länder i västvärlden hade de inte de ekonomiska resurserna eller utrustningen för att möta krisen. Den internationella solidariteten visade sig inte heller mycket värd, då många länders ekonomi blivit ansträngd. Som en följd har vissa byar i Bangladesh mer eller mindre utplånats. Globalt sett räknas dödsfallen i miljontals.

Medan livet i Sverige under våren 2021 åter tagit sin gilla gång ligger coronan hela tiden i bakgrunden och lurar. Även om den initiala toppen var den värsta perioden är det fortfarande ett relativt stort antal som kontinuerligt insjuknar. Någon immunitet tycks inte utvecklas hos de friskförklarade och något vaccin är inte heller i sikte. Alla är medvetna om att corona-epidemin inte är en engångsföreteelse utan att den kommer att återvända gång på gång. Vi får lära oss att ha hotet hängande över oss.

SCENARIO 2: HÖGT PRIS FÖR CORONA-STOPP

Tilltagande restriktioner får stadens gator att gapa tomma. (Flickr CC: byronv2)

Det är klart att vi måste rädda alla liv vi kan! Så lyder regeringens mantra gällande de corona-smittade. Enorma resurser tillskjuts hälso- och sjukvården i form av tester, skyddsutrustning, respiratorer och lönehöjningar. Varje liv som kan sparas är viktigt – inte bara för personen i fråga – utan även för beslutsfattare i en obarmhärtig mediestorm. Och det fungerar. Sveriges kurvor över smittade och döda viker under sommaren 2020. Även om 2 000 personer har dött är det betydligt färre än i andra jämförbara länder.

Men vägen dit har inte varit lätt. Många tuffa restriktioner har införts. Samtliga invånare försattes i hemkarantän i maj 2020, utom de med samhällsbärande arbetsuppgifter. Inom kort infördes även krav på ansiktsskydd för de som lämnar hemmet. De som kan arbetar på distans, men många branscher har det tufft. Vissa yrkesgrupper har snudd på upphört att existera, som skådespelare, hotellreceptionister, butikspersonal, bartenders, personliga tränare och andra som arbetar med personliga möten. Ja, till och med frisörer och tandläkare har det kämpigt. Många har försökt ställa om sin verksamhet. De restauranger som överlevt den initiala chocken erbjuder undantagslöst hemkörning av mat via samarbetspartners.

Smarta drönare har till stor del löst logistikproblemen för handeln. Om någon behöver ny medicin beställs denna enkelt via internet och kommer efter ett par minuter levererad av en obemannad flygande farkost. Dessa drönare är ständigt i omlopp och levererar det som behövs i precis rätt stund. Saker som är tunga eller skrymmande hanteras i ett första läge av taxibilar som fått en ny funktion, även om självkörande leveransfordon är på väg att få sitt genomslag.

Fattigfomen breder ut sig i kölvattnet av corona. (Flickr CC: Nicholas Doumani)

Utvecklingen har dock lett till kraftiga ekonomiska skevheter. Medan vissa arbetar på som vanligt och får sin lön är många andra barskrapade utan möjlighet till vettig försörjning. Arbetslösheten har nått 17 procent och statens utgifter för olika former av ekonomisk ersättning har skjutit i höjden. Vi må ha stoppat coronan och räddat många liv – men prislappen har varit hög.

En följd har blivit social oro med många protester där vissa känner sig förfördelade. Förutom organiserade demonstrationer med krav på ekonomisk omfördelning har många unga i utsatta områden tagit detta som ett skäl för att ytterligare vända samhället ryggen. Vågen av rån, mord, bedrägerier och kidnappningar har stigit till oanade nivåer.

Under hösten 2020 börjar restriktionerna gradvis hävas. Slumpmässiga corona-tester på ett tusental svenskar har visat att en hög andel är smittade utan att veta om det. De har varit utan symptom eller så har dessa varit lindriga. Slutsatsen är att befolkningen har uppnått så kallad flockimmunitet. Detta hindrar smittan från att sprida sig som tidigare och corona nedklassas till en vanlig ”säsongsinfluensa”.

Våren 2021 anses corona-krisen utagerad ur ett medicinskt perspektiv, även om den ekonomiska baksmällan är kraftig. Det finns förstås en hälsoaspekt även i försämrad ekonomi. Många av de som blivit av med arbete och försörjning har drabbats av depression och annan psykisk ohälsa. Självmorden har mer än fördubblats i Sverige, liksom skilsmässorna. Det visade sig också att många av de arbeten som tillfälligt sattes på paus, kunde ersättas med smart teknik. Som en följd ser vi ett genomslag för kassalösa butiker, robotkockar och självkörande bilar. Och många tidigare arbetstillfällen är borta för alltid.

Scenariobild från Futurewise scenarioarbete tillsammans med SL: "Tänk om Stockholm tappar sin dragningskraft?" (Ur rapporten Framtid 2050)

TÄNK ANNORLUNDA – FÖR ATT HANDLA ANNORLUNDA

Scenarierna ovan är generella till sin natur och ambitionen är inte att vara heltäckande eller utförlig, utan snarare att visa exempel på scenarier. Men fundera på hur er organisation skulle agera om ni hamnade i de två scenarierna ovan. Kan ni förbereda er redan nu, och hur i så fall?

Det finns flera olika typer av scenarier. En typ av scenarier som passar väl avseende corona är så kallade "what if-scenarier". Dessa beskriver den framtida utvecklingen baserat på en enskild tänkbar händelse, exempelvis: "Tänk om den svenska sjukvården helt havererar?" I ett sådant scenario kan man på ett extremt sätt beskriva en situation med överbelamrade sjukhus, brist på utrustning, läkare som vägrar arbeta på grund av smittorisk, etc. Ett annat, mer positivt, "what if-scenario" är om ett corona-vaccin snabbt skulle utvecklas. Fundera själv på vilka tänkbara händelser som skulle få stor påverkan på just er verksamhet.

Det är viktigt att påpeka att scenarier inte syftar till att förutspå framtiden, utan de är främst tänkta att katalysera diskussioner kring den. En av poängerna med scenarier är att de ger en chans att "tänka efter före". Genom att fundera igenom konsekvenser för den egna verksamheten i de olika scenarierna kan man skapa en *framtidsberedskap* som ger försprång i såväl tanke som handling. För handlingsutrymmet blir inte större än tankeutrymmet. Och genom att tänka annorlunda kan vi också skapa annorlunda.

Tycker ni detta med scenarioanalys låter spännande är ni välkomna att kontakta oss på Futurewise. Vi kan genomföra en företagsanpassad scenarioworkshop med fokus på er verksamhet. Vi har också en endagsutbildning *Scenarioanalys – grundkurs* som genomförs som företagsintern utbildning. Hör gärna av er om ni vill veta mer. Vi kan träffas face-to-face eller på distans!

LITE OM FUTUREWISE ERBJUDANDEN:

SENASTE KURSEN FICK MAXBETYG 5,0 I SNITT!

OMVÄRLDSANALYS

Futurewise producerar toppkvalitativa och skarpa omvärldsanalyser för just er bransch.

Vi kartlägger er marknad, gör intervjuer, letar trender, studerar alternativa affärsmodeller och sammanställer resultaten i lättillgängliga rapporter.

För att involvera personalen tar vi helst fram materialet tillsammans mer er under interaktiva workshops.

Klicka för att läsa mer om omvärldsanalys

FÖREDRAG

Vi håller upp emot 100 föredrag årligen där vi presenterar inspirerande trender och tankeväckande framtidsbilder.

Vi siktar på att underhålla samtidigt som vi delger ny kunskap och kryddar sedan med lite provokation.

Anlita Futurewise till nästa konferens, kick-off eller kundevent!

Klicka för att läsa mer om föredrag

UTBILDNING

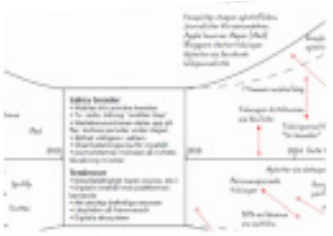

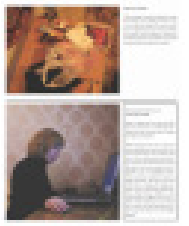

Vi arrangerar flera gånger per år öppna utbildningar i omvärldsanalys. Lär dig kombinera beprövade metoder med nya IT-verktyg för att skapa effektiva plattformar för systematisk omvärldsanalys.

Du tränar förmågan att tidigt upptäcka trender liksom hur man drar nytta av dem.

Ta två utbildningsdagar och se till att bli en grym trendspanare du också!

Klicka för att läsa mer om utbildning

FUTUREWISE